

Zabavin V., Bulyk M., Nebrat C. To the archaeological map of the Northern Azov sea region (based on materials of MSU expedition in 2021). *Bulletin of Mariupol State University. Series: History. Political Studies*. 2023. Vol. 33–34. P. 16–30.

This work was supported by the Institute of Archaeology, SAS and Recovery plan Slovakia, call code 09/03-03-V01.

УДК 94(477) "1746"

Коробка Вадим,
кандидат історичних наук, доцент,
доцент кафедри історії та археології
Маріупольський державний університет
v.korobka@mdu.in.ua
<https://orcid.org/0000-0002-2030-498X>

Коробка Юлія,
кандидат історичних наук, доцент,
доцентка кафедри історії та археології
Маріупольський державний університет
j.korobka@mdu.in.ua
<https://orcid.org/0000-0003-4518-4264>

НОВІТНІ ВИКЛИКИ, ПОВ'ЯЗАНІ ІЗ ЗАВДАННЯМ ПЕРЕДАТУВАННЯ ЛІТОЧИСЛЕННЯ МАРІУПОЛЯ

Від 1746 р., дати утворення селища Кальміуська паланка (Кальміус), можна вести відлік безперервного господарського освоєння теренів, де виріс Маріуполь [3]. Цей історичний факт з ясністю відкрився для місцевих краєзнавців завдяки публікації в інтернеті чисельних оцифрованих історичних джерел, у тому числі картографічних матеріалів тощо. Відбулось повернення призабутого нарративу про козацьку історію нашого краю.

У такий спосіб на порядку денному з новою силою постало питання передатування літочислення Маріуполя шляхом урахуванням в його біографії паланочного часу. Така процедура не буде суперечити таким важливим принципам літочислення міст, як безперервність існування поселення та знаходження весь цей час на одному й тому ж місці.

До повномасштабного рашистського вторгнення в Україну головні посадові особи маріупольського самоврядування не приділяли належної уваги питанням вивчення витоків Маріуполя, спираючись при цьому на далеко не бездоганні міркування офіційних краєзнавців, які відстоювали «трафарет 1778 року», що доволіно, без дискусії визначили датою заснування міста ще у 1977 р. Протягом багатьох років музейне керівництво випромінювало неприховані, м'яко кажучи, національний нігілізм та нехтування українським чинником історичної спадщини Надазов'я. Зокрема, офіційні краєзнавці вперто не звертали увагу на джерела, які відображали історичну спадщину українського козацтва на теренах Надазов'я, його роль у господарському освоєнні краю та розвитку продуктивних сил. Загалом, неповага до українського державотворення виявлялась у дослідницькій «творчості» та музейній роботі цих спеціалістів у галузі місцевої історії як системна тенденція [1].

Утім, на тлі ескалації російсько-української війни, ситуація докорінним чином змінилась. На початку 2023 р. міський голова Маріуполя Вадим Бойченко виявив прагнення відновити історичну справедливість стосовно часу заснування нашого міста, яке має козацьке

коріння. Обґрунтувати новий погляд було запропоновано Науково-дослідному інституту українознавства Міністерства освіти і науки України (далі – НДІУ) [4].

Укладений НДІУ «Експертний висновок щодо встановлення українського коріння Маріуполя, його історичних витоків, періоду заснування міста» містить численні приклади недостатньої обізнаності в предметі розгляду, а також ознаки фальсифікації. Неправдоподібним є визначення 1500 року датою заснування нашого міста. Висновок про козацьке коріння Маріуполя не спирається на достовірні історичні джерела. Результати експертизи було оголошено 4 жовтня 2023 р. на помпезному заході в Українському кризовому медіа-центрі (Київ) за участі маріупольського міського голови [5].

«Експертний висновок» – справжня «ведмежа послуга» для Маріуполя та маріупольців, яка в підсумку завдає шкоди, а не принесе користь. Вона відгукується в отруєній рашистською окупацією маріупольської історикознавчої атмосфери, що створюється рядом осіб – носіїв дипломів про вищу історичну освіту, які перейшли у своїх думках, переконаннях та діях на бік загарбників. Вони виявляють свою згоду з історичною політикою загарбників, помічені в низці метушливих заходів окупантів із запровадження «перевчання» вчителів історії за «стандартами» РФ [1].

Зазначимо, що в окупованому Маріуполі є й краєзнавці, що стали на шлях колабораціонізму з окупантами. Вони матимуть чимало слушних аргументів для спростування висновків експертної групи. Можемо бути впевненими, що з'являться контрехпертні висновки, море коментарів у публіках, глузувань та дошкульних кепкувань з неспроможності української історичної науки [2].

У зв'язку із вищевикладеним, нагальною потребою є належне фахове обговорення проблеми, задля встановлення обґрунтованої дати виникнення селища, яке поклато початок Маріуполю, та надання переконливих відомостей для забезпечення відкликання НДІУ свого «експертного висновку».

Список літератури

Коробка В. Чому дуже потрібна зараз довоєнна історія Маріуполя. URL: <https://www.0629.com.ua/news/3525352/comu-duze-potribna-zaraz-dovoenna-istoria-mariupola?fbclid=IwAR3A84bqPCjRjYL63VSsRcSu9gOLGtyiKSbDIpRYgCVV90Uv26u0uzHjbQ> (дата звернення: 14.11.2023)

Коробка В., Коробка Ю. Про козацьке коріння Маріуполя. Частина 2. Нові спроби привернути увагу до дати заснування Маріуполя та дії команди Бойченка на цьому напрямку. URL: <https://www.0629.com.ua/news/3654781/pro-kozacke-korinna-mariupola-castina-2-novi-sprobi-privernuti-uvagu-do-dati-zasnivanja-mariupola-ta-dii-komandi-bojcenka-na-comu-napramku> (дата звернення: 14.11.2023)

Коробка В., Коробка Ю. Про козацьке коріння Маріуполя. Частина 3. Яким було селище Кальміуська паланка. URL: <https://www.0629.com.ua/news/3655464/pro-kozacke-korinna-mariupola-castina-3-akim-bulo-selise-kalmiuska-palanka?fbclid=IwAR22d6H3fmq7Mg8re0U3MwklrKzL4ZniGcbVKcb0lkQt-DAbPoa2IcwcOGQ> (дата звернення: 14.11.2023)

Маріуполь – місто козацької слави? URL: <https://t.me/mariupolrada/12511> (дата звернення: 14.11.2023)

Романенко А. Міська влада Маріуполя розпочала діалог про дату заснування міста. Які питання ставила громада. URL: <https://www.0629.com.ua/news/3670750/miska-vlada-mariupola-rozpocala-dialog-pro-datu-zasnivanja-mista-aki-pitanna-stavila-gromada-foto> (дата звернення: 14.11.2023)